

Høringsinnspill til Endringer i folketrygdloven (yrkessykdommer og elektronisk melding av yrkesskade), Prop 134L (2024- 2025)

Likestillings- og diskrimineringsombudet har som mandat å arbeide for å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunnlag av blant annet kjønn.

Ombudet mener:

- Komiteen må sørge for at det ligger i utvalgets mandat, og ikke bare forslås, at utvalget skal sette søkelys på spørsmålet om årsakssammenheng mellom sykdommer hos kvinner og påvirkning fra arbeidsmiljøet. Dette bør danne grunnlag for råd om endringer av yrkessykdomslisten.
- Utvalget bør blant annet basere seg på kunnskapen samlet i NOU 2025: 5 Kvinnens arbeidshelse.

Komiteen bør sikre at utvalget som skal nedsettes får et mandat med et tydelig kjønnsperspektiv. Kvinner rammes oftere enn menn av yrkesrelaterte sykdommer som ikke dekkes av yrkesskadeordningen.

Bare for et par uker siden ble *NOU 5:2025 Kvinnens arbeidshelse* offentliggjort. Vi vet allerede mye om belastningene ved kvinnedominerte arbeidsplasser. Det er bra at Regjeringen nå gjør endringer for å styrke det psykososiale arbeidsmiljøet i arbeidsmiljøloven og at det ble varslet en nasjonal strategi for arbeidsmiljø. Det er fint å være i forkant og jobbe forebyggende, men for noen arbeidstakere er skaden allerede skjedd.

Vi mener det er en vesentlig mangel i innretningen til yrkesskedeforsikringen at det ikke er drøftet mer inngående hvordan regelverket kan slå ut ulikt mellom kvinner og menn. Det er et likestillingsproblem hvis belastningsskader som arbeidstakere i kvinnedominerte sektorer pådrar seg på grunn av arbeidssituasjonen, ikke har mulighet til å bli vurdert som yrkesskade, mens belastningsskadene som typisk kan oppstå i mannsdominerte yrker får slik vurdering. Noen belastningsskader er riktig nok foreslått inkludert i yrkessykdomslista, men dette vil likevel ikke i tilstrekkelig grad rette opp den kjønnskjevne effekten.

Ni av ti som får godkjent yrkessykdom i dag er menn. Samtidig vet vi at det er flest kvinner som blir uføretrygdet. Norsk sykepleierforbunds høringsuttalelse om Forslag om en ny yrkessykdomsliste og endringer i folketrygdlovens yrkessykdomsregler påpekte at typiske kvinneyrker har en annen belastning enn de tradisjonelle mannsyrkene.

De vanligste risikoforholdene i kvinnedominerte yrker i offentlig sektor er knyttet til tidspress, belastning over tid med manglende muligheter for pauser, lav bemanning og dårlig organisering av arbeidet. Utfallet av risikoforhold i kvinnedominerte yrker er typisk belastningsskader – ikke ulykker. Belastningsskadene er gjerne ikke godkjent som yrkessykdommer. Eksempelvis godkjennes slitasjeskader grunnet vibrasjoner fra arbeidsmaskiner, men ikke slitasjeskader grunnet tunge og ensidige pasientløft. Derfor må komiteen sørge for at det ligger i utvalgets mandat at de skal sette søkelys på spørsmål om årsakssammenheng mellom sykdommer hos kvinner og påvirkning fra arbeidsmiljøet.

Sendt inn 23.04.2025